

polyphonic and performing exercises in style, dialogical sketches, artistic additionality in the interpretation of the work for performance, art and pedagogical polylogue.

As a result of the experimental verification of the effectiveness of the methodology of forming polyphonic-performing skills of future musical art teachers on the basis of a stylistic approach, there was a positive dynamics of indicators of diagnostic sections of the experimental group at the final stage of the study.

In the future, we consider research: of the authenticity of the performance of baroque polyphony, of the performance specificity of polyphonic music of contemporary composers of various national cultures of the world, comparison of peculiarities of the formation of polyphonic-performing skills and harmonious-performing skills of future musical art teachers, the specifics of dialogical thinking in the implementation of works of vocal-choral and orchestral art.

Key words: *polyphony, methodology, polyphonic-performing skills, future musical art teachers, ascertaining experiment, molding experiment, methods, stylistic approach.*

УДК 378:78+780.616.432

Чень Кай

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
ORCID ID 0000-0001-9496-828X
DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/251-260

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОНАВСЬКО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядається науково-методологічне забезпечення просвітницької підготовки майбутнього педагога-музиканта. Її концептуальний аспект ґрунтується на ідеях феноменологічного, синергетичного, аксіологічного і тезаурусного підходів, визначених принципах та педагогічних умовах, які представляють сукупну послідовність засобів художньо-естетичного впливу на студентів у процесі фахового навчання. Вони забезпечують цілісний погляд на проблему підготовки майбутніх педагогів-музикантів до виконавсько-просвітницької діяльності й дають змогу розглядати її, по-перше, як інваріантний етап фахового навчання студентів у вищих мистецько-педагогічних навчальних закладах, а по-друге, як процес їх методичної освіченості.

Ключові слова: *мистецька освіта, педагог-музикант, просвітницька діяльність, фахове навчання.*

Постановка проблеми. В умовах соціокультурної ситуації, яка склалася в різних країнах світу, зокрема, в Україні та Китаї, назріла гостра необхідність оновлення змістової сторони музично-педагогічної освіти. Особливої уваги заслуговують питання щодо переосмислення суспільного призначення професії вчителя музики, оскільки саме він здатний творчо впроваджувати соціально-значущі новації й мобільно реагувати на культурні вимоги часу. При цьому неухильно зростає роль особистісних професійно значущих якостей і переконань майбутнього вчителя, які разом

із сукупними знаннями, уміннями й навичками уособлюють гідного носія музичної культури. Підготовка таких фахівців вимагає якісних змін в аспекті формування установки на майбутню діяльність, загострення її соціального аспекту, посилення просвітницького значення професії. У галузі мистецької освіти вона набуває інноваційного характеру, адже високого рівня навчання може досягти лише той педагог, який здатний до всебічного й об'єктивного осмислення музично-педагогічної дійсності, до її самостійної критичної оцінки і творчої реалізації власних ідей. Між тим, просвітницька спрямованість його фортепіанного навчання має опосередкований характер і безпосередньо не включаються до фахових умінь.

На даному етапі дослідження вирішувалося завдання розробити методичку виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах тезаурусного, аксіологічного, феноменологічного, системно-структурного підходів.

Аналіз актуальних досліджень. З позицій нашого дослідження особливого значення набувають праці теоретико-методологічного спрямування (Н. Гуральник, А. Зайцевої, А. Козир, В. Лабунця, Н. Мозгальнової, Г. Падалки, О. Ребрової, О. Отич, О. Рудницької, В. Федоришина, О. Хижної, О. Щолокової, Д. Юника), у яких підкреслюється, що на сучасному етапі музично-педагогічної освіти та інструментально-виконавського навчання майбутніх учителів музики вагомого значення набуває їх підготовка як кваліфікованих спеціалістів, покликаних здійснювати музично-просвітницьку роботу, поширювати високохудожні зразки мистецтва, активно впливати на формування музично-естетичного досвіду учнівської молоді.

Протягом останніх десятиліть з'явилися наукові дослідження, у яких проблема музичного просвітництва висвітлювалася в таких аспектах: особливості просвітницької підготовки студентів до концертної діяльності (Т. Жигінас, О. Кузнецова, Є. Куришев); формування готовності майбутніх вчителів до просвітництва на уроках музики (І. Полякова, Л. Кожевнікова, О. Мельник, О. Халікова). У дослідженнях цих авторів музичне просвітництво представлено діяльністю, яка сприяє розвитку музичних інтересів, потреб та смаків підростаючих поколінь і в цілому формує музичну культуру суспільства. Здатність до такого виду діяльності передбачає наявність комплексу психолого-педагогічних і спеціальних знань та вмінь, а також професійної готовності здійснювати її в мінливих умовах. Але необхідність виховувати саме музикою, за допомогою музичного мистецтва вимагає пильної уваги до виконавсько-просвітницької компетентності майбутнього вчителя музики, а тому передбачає створення відповідних методологічних засад. Для їх визначення ми досліджували праці видатних музикантів-педагогів, які висвітлювали різні аспекти музичного просвітництва, зокрема роботи

Б. Асаф'єва, І. Соллертинського, В. Васіної-Гроссман, Д. Кабалевського, Л. Мазеля, А. Соловцева, М. Ройтерштейна, В. Шацької, Б. Яворського, у яких розкриваються особливості музичної мови, значення кожного її елементу для вираження змісту в музиці. Своїми бесідами з різною аудиторією ці музикознавці й педагоги намагалися пробудити фантазію слухачів, викликати в них різні асоціації. Стосовно методики формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх учителів музики в умовах фортепіанного навчання, то такі дослідження нам не зустрічалися.

Мета статті – представити теоретичні засади та методи виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах тезаурусного, аксіологічного, феноменологічного, системно-структурного підходів.

Методи дослідження. У статті застосовуються методи аналізу психолого-педагогічної, музикознавчої, фортепіанно-методичної літератури, а також узагальнення педагогічного досвіду з проблем виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх учителів музики. Додатково застосовувалися методи теоретичного моделювання, структурного й семантичного аналізу музичних творів, що дозволило обґрунтувати запропоновані педагогічні умови в музично-виконавській проєкції.

Виклад основного матеріалу. Розробляючи теоретичні засади виконавсько-просвітницької підготовки музиканта-педагога, ми враховували, що її ефективність буде визначатися як зовнішніми факторами – спрямованістю навчального процесу на відповідну діяльність, різноманітністю просвітницьких завдань, створенням сприятливої атмосфери педагогічного спілкування на заняттях з музичного інструменту тощо, так і внутрішніми, суто суб'єктивними факторами, які залежать від комунікативних якостей студентів, їх фахового й життєвого досвіду, творчого мислення. Разом із тим зазначимо, що просвітницька діяльність учителя музики є досить специфічною за своїм змістом, формам та умовам її проведення. Тим не менше, їй властиві всі основні соціальні функції музичного мистецтва (аксіологічна, художньо-естетична, пізнавальна, гедоністична, комунікативна), реалізація яких забезпечує всебічний прояв виховних можливостей учнівської молоді (Корихалова, 1981). Викладене дає підстави вважати виконавсько-просвітницьку діяльність однією з головних складових професійного та духовного становлення майбутнього вчителя і важливою ланкою навчального процесу вищої школи.

Аналіз музикознавчої літератури з проблеми дослідження показав, що готовність майбутніх педагогів-музикантів до виконавсько-просвітницької діяльності можна визначити за такими позиціями:

- наявність стійкого позитивного емоційно-ціннісного ставлення до музично-просвітницької діяльності;

- володіння системою спеціальних знань у галузі історії та теорії музики в контексті світового мистецтва, уміння застосовувати ці знання в музично-просвітницькій діяльності;

- володіння арсеналом професійних умінь, пов'язаних із практичним здійснення виконавсько-просвітницької діяльності (музично-виконавська майстерність, артистизм, образна та змістовна мова, комунікативні вміння та навички, емоційна переконливість тощо);

- сформованість і вільне володіння системою методичних умінь, необхідних для планування та організації виконавсько-просвітницької діяльності, наявність організаційних здібностей (Кузнецова, 1994).

Відповідно можна виділити низку професійних функцій, притаманних сучасному музиканту-просвітителю: творчо-відтворювальна, організаторська, комунікативна. Перша з них націлена на розвиток у нього творчого потенціалу, забезпеченого набутими фаховими знаннями; вона також формує переконання, якими регулюється соціальна позиція педагога. Відтворювальний аспект цієї функції сприяє підвищенню евристичного мислення, здатності швидко змінювати способи діяльності в нових умовах. Організаторська функція спрямовується на створення нових творчих проектів, уміння передбачити їх результативність і в разі необхідності коригувати свою діяльність. Комунікативна функція сприяє встановленню довірливого контакту з аудиторією, уміння реагувати на різні непередбачені ситуації, створювати атмосферу зацікавленості (Бондаревська, 1995).

Відповідно до цих позицій методологічною основою фахової підготовки музиканта-педагога до здійснення виконавсько-просвітницької діяльності було обрано феноменологічний, синергетичний, аксіологічний і тезаурусний підходи, оскільки саме вони, з огляду на її специфіку, забезпечують цілісний погляд на проблему і впливають на динаміку змін у предметі нашого дослідження.

Разом із тим, виконавсько-просвітницька діяльність, як і будь-яка інша, ґрунтується на певних принципах, які її унормовують. Оскільки в нашому дослідженні вона розглядається в двох напрямках – виконавському і вербальному – їх методологічну основу склали такі принципи: максимуму мистецької інформації, комфортного художнього спілкування й комунікативного розуміння та поваги до авторської концепції. Розглянемо їх докладніше.

Принцип максимуму мистецької інформації підкреслює необхідність постійно збільшувати кількість мов, якими користується мистецтво. Чим більше в автора можливостей вибору їх взаємних еквівалентних елементів або навіть типів художніх мов, тим більшої інформації набуває створений композитором нотний текст. У свою чергу слухач, використовуючи художню інформацію, також робить відбір її шифрувального коду. Отже,

чим така інформація є складнішою (зокрема емоційно), тим вона стає більш інформативною. Це зумовлено тим, що питання інтерпретації твору зв'язані з обробкою музикознавчої інформації, а також соціального контексту його створення (Радіонов, 1996).

Вони несуть у собі музичні знання, роблять людину більш освіченою в музичному сенсі, підвищують її музичну компетентність. Крім того, вони формують музичні потреби, сприяючи розвитку музичної культури особистості в цілому.

Принцип комфортного художнього спілкування й комунікативного розуміння ґрунтується на засадах діалогу між суб'єктами музично-педагогічного процесу (викладачами та студентами, а також суб'єктами і об'єктом даного процесу (мистецтвом). Комфортне спілкування суб'єктів з мистецтвом зумовлює створення атмосфери творчості як під час проведення лекційних, семінарських, так і індивідуальних занять (Кабалевський, 1981). Цей принцип реалізується через механізм «інтеріоризації» (Л. Виготський), тобто переведення мистецьких знань із загально комунікативної «зовнішньої» мистецької мови на внутрішню, особистісну мову. Реалізація суб'єктивного коду автора відбувається через «реалізацію-зняття» об'єктивного коду слухача або виконавця. Тут має місце специфічне мистецьке навчання, особливістю якого є трансформація отриманих мистецтвознавчих знань у мистецько-педагогічні.

Принцип поваги до авторської концепції передбачає вивчення, сприймання та виконання музичних творів із вдумливим урахуванням авторського задуму. Адже авторський текст – це не тільки ноти, а й авторські ремарки визначення темпу, характеру звучання, динаміки, фразування, педалізації, штрихів. Проникнення в ідею твору відбувається через авторський текст і тільки через нього (Корихалова, 1981).

Разом із тим, музичне виконання – творчий процес відтворення музичного твору різними виконавськими засобами. Він є складною в психологічному відношенні діяльністю, змістом якої є робота над музичним твором у цілому – від ознайомлення й до виконання на концертній естраді, робота над технікою для знаходження й удосконалення доцільних ігрових рухів. На думку С. Шипа, складність відтворення музичного твору педагога-музиканта як виконавця полягає в багатоманітності задач, адже він має розуміти, що музичний твір – це: 1) ідеальна звукова форма з притаманним їй узагальненим смислом, тобто форма-інваріант, що зберігається в колективній пам'яті (культурній традиції) і впливає на індивідуальні уявлення людей; 2) ідеальна звукова форма з притаманним їй особистісним смислом, яку зберігає пам'ять індивіда; вона відповідає інваріанту, що зберігається в колективній пам'яті, але не є їй тотожною; 3) ідеальна модель інтонаційних дій (певний план, інструкція), створена композитором, аранжувальником, музикантом-виконавцем, що слугує основою для співу, гри на інструменті,

диригуванні; 4) фізична реальна звукова форма, яка створена, сприйнята і осмислена в контексті конкретних обставин міста, часу, соціуму, етносу, подій тощо (Шип, 2018).

З цих позицій дуже важливими, на наш погляд, є створення певних педагогічних умов. У нашому дослідженні такими педагогічними умовами виступають: 1) мобілізація виконавського ресурсу на просвітницьку діяльність; 2) спонукання до рефлексії просвітницької діяльності з орієнтацією на можливості творчого самовираження; 3) використання методу проектування як засобу творчого саморозвитку й самореалізації майбутніх учителів музики; 4) упровадження різноманітних форм музично-просвітницької роботи.

Стосовно першої педагогічної умови зазначимо, що формування виконавських умінь і в цілому виконавсько-просвітницької культури студентів музично-педагогічних закладів ґрунтується на методичній системі індивідуалізованого навчання в умовах відповідного змістово-практичного середовища. Таке навчання спонукає до самостійного досягнення музичних творів та їх художнього пізнання в контексті професійної діяльності.

Однак, застосування цієї форми навчання не означає, що вона автоматично насичується досвідом виконавства, адже проблема виконавства значною мірою пов'язана з подоланням музикантом естрадного хвилювання. Унікальність публічного виступу полягає в тому, що ніяка попередня, навіть скрупульозно продумана підготовка не надає можливості реально відтворити конкретну концертну ситуацію. Відтак, концертний виступ стає непростим, а іноді – досить важким випробуванням.

Зазначимо, що сценічне хвилювання несе в собі як негативний, так і позитивний заряд. В одних випадках воно заважає виконавському процесу, а в інших, мобілізуючи психологічні процеси людини, допомагає досягти високих творчих результатів. Сценічне хвилювання буває трьох видів: продуктивне хвилювання, яке загострює інтуїцію й викликає душевне піднесення; хвилювання, що викликає негативні фізіологічні реакції і потребує захисних сил організму; хвилювання-паніка, яка гальмує свідомість і зупинити її майже неможливо (Гуссерль, 2009).

Тому підготувати студента до спілкування з публікою, навчити його долати негативні сторони публічного хвилювання й викликати позитивне емоційне ставлення до естради, незалежно від ступеня його музичних здібностей і психологічних особливостей, стає головним завданням для кожного педагога вищої школи. При цьому важливо виховувати у студента ставлення до слухачів як доброзичливих учасників виконавського процесу. Від дієвості такого виховання буде залежати відчуття у студента на естраді підтримки або ворожнечі й, відповідно, ступінь хвилювання.

Долати естрадне хвилювання допомагає також певний слухацький досвід, можливість частіше знаходитися серед публіки, «відчувати її

зсередины». Таке відчуття слухача допомагає виконавцю грати «як у себе вдома», розкривати всі свої внутрішні емоційні резерви. Прекрасним тренажем стресової стійкості студентів часті виступи на естраді. Для постійного виконавського тренажу корисно проводити щомісячні різноманітні концерти, здійснювати режисуру успішного виступу студента, дотримуючись «стратегії успіху».

Набуте студентом право на самостійність в осягненні музичного образу сприяє поступовому прояву власної інтерпретації у виконанні твору. Після успішного виступу на концерті студент відчуває себе переможцем, а віра у свої сили в нього закріплюється. Від успішного вирішення цієї проблеми значною мірою залежить майбутня виконавсько-просвітницька діяльність студента.

Застосування другої педагогічної умови зумовлюється тим, що студенти вступають у заклад вищої освіти з певним рівнем сформованості виконавського досвіду. Метою їх навчання стає досягнення вершинного рівня виконавської діяльності на основі вдосконалення своїх виконавських умінь і активізації самостійної роботи. Відповідно у студентів з'являється потреба в рефлексивному самопізнанні й самооцінці власного виконавського досвіду з метою подальшого його збагачення для просвітницької діяльності.

Разом із тим, студенти майже не мають досвіду просвітницької діяльності, у них часто не вистачає музичного тезаурусу і комунікативних умінь. За цих умов першочерговим завданням педагога стає спонукання студента до самопізнання власного фахового розвитку й самооцінки власних досягнень. У самостійному осягненні виконавського мистецтва і самопізнання музичних явищ важливого значення набуває адекватна самооцінка, яка дозволяє студенту критично ставитися до себе, співвідносити свої вміння з фаховими вимогами, а також ставити перед собою нові реальні цілі.

Здійснивши детальний самоаналіз власного фахового розвитку, визначивши його негативні та позитивні сторони, студент має можливість спрямувати свої зусилля на подальшу стратегію навчання. Відтак, пріоритетними завданнями педагога стає допомога студенту в уточненні та конкретизації власних уявлень щодо виконавсько-просвітницької діяльності й надання педагогічної та психологічної підтримки в їх формуванні.

Відповідно до третьої і четвертої педагогічних умов ми розглядаємо можливість застосування методу проектів як цілісної конструкції інноваційної системи навчання, яка створює умови для творчого саморозвитку і самореалізації майбутніх учителів музики. За переконанням сучасних учених (М. Лук'янчиков, О. Кузнецова, О. Мельник, О. Щолокова), проєктивна діяльність має незвичайні властивості – змінність і здатність до постійних трансформацій. При цьому її педагогічна дія спрямовується не тільки на

активізацію процесу навчання і збагачення його форм, а й на формування певного типу мислення, удосконалення власної практичної діяльності, що в результаті змінює освітню парадигму в цілому, розширює її від появи творчого задуму до реалізації готового продукту (Щолокова, 2015).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Процес музично-просвітницької підготовки майбутнього педагога-музиканта ґрунтується на феноменологічному, синергетичному, аксіологічному і тезаурусному підходах, а також на принципах максимуму мистецької інформації, комфортного художнього спілкування й комунікативного розуміння, поваги до авторської концепції. На їх основі визначаються педагогічні умови і методи організації навчального процесу. У системі музично-педагогічної освіти ці теоретичні аспекти набувають універсального характеру. Вони поєднують інформаційну, освітню, дослідницьку і праксеологічну функції, які дозволяють організувати фахове навчання майбутніх педагогів-музикантів таким чином, щоб пролонговане формування їх мистецького досвіду ставало каталізатором якості освіти в закладі вищої освіти.

У подальших дослідженнях перевірялася ефективність запропонованих теоретичних засад в експериментальному режимі, результати цих досліджень будуть висвітлені в наступних публікаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаревская, Е. В. (1995). Ценносные основания личностно-ориентированного воспитания. *Педагогика*, 5, 29-36 (Bondarevska, E. V. (1995). Valuable bases of personality-centered education. *Pedagogics*, 5, 29-36).
2. Гуссерль, Е. (2009). *Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки*. К.: ППС (Husserl, E. (2009). *Experience and judgment. Research of genealogy of logic*. Kyiv).
3. Кабалевский, Д. Б. (1981). *Воспитание ума и сердца*. М.: Просвещение (Kabalevskii, D. B. (1981). *Education of mind and heart*. Moscow: Enlightenment).
4. Корыхалова, Н. П. (1981). *В общении с музыкой: статьи и рецензии разных лет*. СПб.: Композитор (Korykhanova, N. P. (1981). *In communication with music: articles and reviews of different years*. SPb.: Composer).
5. Кузнецова, О. А. (1994) Подготовка учителя музыки к культурно-просветительской работе в школе. *Вопросы профессиональной подготовки студентов музыкально-педагогических факультетов*, 1-3 (Kuznetsova, O. A. (1994). Preparation of music teacher for cultural and educational work in school. *Issues of professional training of students of musical-pedagogical faculties*, 1-3).
6. Разников, В. Г. (1980). *Резервы музыкальной педагогики*. М.: Знание (Razhnykov, V. H. (1980). *Reserves of musical pedagogy*. М.: Knowledge).
7. Радионов, В. Е. (1996). *Нетрадиционное педагогическое проектирование* (Radionov, V. E. (1996). *Nontraditional pedagogical design*).
8. Слостенин, В. А. (2000). *Аксиологические основания образования*. М.: Магистр-Пресс (Slastenin, V. A. (2000). *Axiological bases of education*. М.: Magister-Press).
9. Шип, С. В. (2018). Что такое «музыкальное произведение»? *Научный часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, с. 14, *Теорія і методика мистецької освіти*, 18 (23), 8-13 (Ship, S. V. (2018). What is a musical work? *Scientific journal of NPU named after M. P. Dragomanova*, p. 14, *Theory and methodology of artistic education*, issue 18 (23), 8-13).

10. Щолокова, О. П. (2015). Методологічні засади художньо-педагогічного проектування в системі фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін. *Теорія і методика мистецької освіти. Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова*, 19 (24), 12-15 (Shcholokova, O. P. (2015). Methodological foundations of artistic and pedagogical design in the system of professional training of the teacher of artistic disciplines. *Theory and methodology of artistic education. Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. Drahomanov*, 19 (24), 12-15).

РЕЗЮМЕ

Чень Кай. Теоретические аспекты исполнительско-просветительской подготовки будущих учителей музыкального искусства.

В статье рассматривается научно-методологическое обеспечение просветительской подготовки будущего педагога-музыканта. Ее концептуальный аспект основывается на идеях феноменологического, синергетического, аксиологического и тезаурусного подходов, обоснованных принципах и педагогических условиях, которые представляют интегрированную последовательность средств художественно-эстетического воздействия. Они обеспечивают целостный взгляд на проблему подготовки будущих педагогов-музыкантов к исполнительско-просветительской деятельности и позволяют рассматривать ее, во-первых, как инвариантный этап профессионального обучения студентов в художественно-педагогических учебных заведениях, а во-вторых, как процесс их методической образованности.

Ключевые слова: художественное образование, педагог-музыкант, просветительская деятельность, профессиональное обучение.

SUMMARY

Chen Kai. Theoretical aspects of performing-educational training of future musical art teachers.

The article deals with scientific and methodological support of the performing-educational training of the future musical art teacher. Its conceptual aspect is based on the ideas of phenomenological, synergetic, axiological and thesaurus approaches, as well as the principles of maximum artistic information, comfortable artistic communication and respect for the author's concept, which represent total succession of means of artistic and aesthetic impact; readiness of future teachers for performing-educational activities is determined by the following positions: positive emotional and value attitude to musical and educational activities; mastering of the system of special knowledge in the field of history and theory of music, the ability to apply this knowledge in musical and educational activities; possession of an arsenal of professional skills related to the practical implementation of performing and educational activities (musical performance skills, artistry, imaginative and informative speech, communication skills); molding and fluency in the system of methodological skills necessary for planning and organization of such activities. The author singles out professional functions performed by a modern musician-educator – creative-processing, organizing and communicative. Accounting for these features allows organizing a full-fledged process of preparing the future teacher-musician. The pedagogical conditions of educational preparation of the future teacher-musician in the conditions of individual training are substantiated. They include: 1) mobilization of the performing resource for educational activities; 2) focus on reflection of educational activities with an emphasis on the possibilities of creative expression; 3) use of the design method as a way of creative self-development and self-realization of future music teachers; 4) introduction of various

forms of musical education. The author considers external and internal factors that affect the educational activities of students. It is revealed that formation of the educational culture of students of musical and pedagogical education institutions is based on the methodological system of projected education.

It is noted that in the system of musical-pedagogical education, these theoretical aspects become universal. They combine informational, educational, research, and praxeological functions, which allow organizing vocational training of future music teachers in such a way that the prolonged formation of their artistic experience becomes a catalyst for the quality of education in a higher education institution.

Key words: *artistic education, teacher-musician, performing-educational activity, professional training.*

УДК 811.111'276.6:004.738.5

Наталія Шандра

Львівський національний

університет імені Івана Франка

ORCID ID 0000-0003-1321-4828

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/260-272

ЕТАПИ І ВПРАВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ПИСЕМНОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Уточнено сутність і структуру англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Обґрунтовано й визначено основні етапи формування цієї компетентності: рецептивний, рецептивно-репродуктивний та продуктивний. Представлено відповідну підсистему вправ, яку складають три групи (на ознайомлення з навчальним матеріалом; на рецепціювання та репродукування навчального матеріалу; на продукування власних писемних продуктів) і шість підгруп вправ. Запропоновано алгоритм колективної підготовки власного писемного продукту із застосуванням методів вирішення проблем та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: *англomовна лексична компетентність, професійно орієнтоване писемне спілкування, майбутні фахівці з інформаційних технологій, етапи, підсистема вправ.*

Постановка проблеми. Однією з вимог ринку праці до фахівців з інформаційних технологій є вільне володіння англійською мовою, зокрема – англійською мовою професійного спрямування. Професійні обов'язки фахівців з інформаційних технологій включають писемну переписку з замовниками, постачальниками, колегами та керівним персоналом. Специфіка роботи фахівців з інформаційних технологій передбачає ведення значної кількості такої переписки англійською мовою. Таким чином, англomовному писемному спілкуванню відводиться особлива роль. У цьому контексті суттєво зростають вимоги до іншомовної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти, зокрема на